

UYGA VAZIFA

Topshiriqlar

1-topshiriq

1	https://www.w3schools.com/css/exercise.asp Exercise bo'limida CSS Colorsiga kiring.
2	CSS Colorsda berilgan barcha mashqlarni, CSS Background sahifasida berilgan 1-mashqni bajaring. Natijani rasmga olib, Word fayliga joylashtiring. Faylni saqlab qo'ying.

2-topshiriq

3	Front-End Development Track kursini Intro to CSS moduli 34-darsidagi topshiriqni bajaring.
---	--

58–59-darslar. MATNLAR BILAN ISHLASH

Veb-sayt sahifalarini o'qish uchun qulay ko'rinishga keltirishda matnlar bilan ishlovchi xususiyatlar muhim rol o'ynaydi. Veb-sahifadagi matnlar o'qishga qulay bo'lishi uchun shrift turi, o'lchami, satrlararo, harflararo va so'zlararo intervallar to'g'ri sozlanishi lozim.

Shrift turi va o'lchami

Shriftni tanlashda brauzer faqat foydalanuvchi kompyuteriga o'rnatilgan shriftlarni ko'rsatishini tushunish muhim ahamiyatga ega.

Font-family xususiyati CSS qoidasi qo'llaniladigan element(lar) ichidagi har qanday matn uchun ishlatilishi mumkin bo'lgan shriftlar oilasini belgilash imkonini beradi. Font-family (shriftlar oilasi) shriftlar ko'rinishiga qarab ma'lum bir oilalarga bo'linadi. Ushbu xususiyatning qiymati – shrift turi.

Shriftlar oilasi

Shriftlar oilasi	Tavsifi	Misollar
Serif	Shrift harflari qirralari atrofida shtrixlar mavjud.	Georgia, Times, Times New Roman
Sans-serif	Shrift harflarning qirralari to'g'ri, shuning uchun ular juda toza dizaynga ega.	Arial, Verdana, Helvetica
Monospace	Shriftdagi har bir harf bir xil kenglikda. (Monospace bo'lmagan shriftlar turli kengliklarga ega.)	Courier, Courier New
Cursive	Shriftlar qo'lyozma ko'rinishida bo'ladi.	Lucida handwriting Monotype cursive

Fantasy	Shriftlar dekorativ va kalligrafik ko'rinishga ega.	Copperplate papyrus
---------	---	---------------------

font-size xususiyati shrift o'lchamini belgilash imkonini beradi. Shrift o'lchamini belgilashning bir necha usuli mavjud. Eng keng tarqalganlari:

- piksellar — matnni o'lchamini juda aniq boshqarish imkonini beradigan piksellardan foydalaniladi. Piksellar sonidan keyin px harflari keladi. Misol, 12px
- foizlar — brauzerlarda standart o'lchamdagi matn 16px. Shundan kelib chiqib, 75 % hajm 12px ga teng bo'ladi va 200 % 32pxga teng bo'ladi. Misol, 75 %.
- em — piksel (px) kabi o'lcham birligi, m harfining kengligiga teng. 1 em = 16 piksel.

Shrift o'lchami ko'rsatilmasa, paragraflar kabi oddiy matn uchun standart o'lcham 16 piksel (16 piksel = 1 em)ni tashkil etadi.

Matnni qalinlashtirish va qiyalashtirish

font-weight xususiyati qalin matn yaratish imkonini beradi. Qiymatlari:

- normal — matn qalinligini oddiy ko'rinishda tasvirlaydi;
- bold — matnni qalin ko'rinishda tasvirlaydi;

font-style xususiyatidan qiya ko'rinishdagi matn yaratishda foydalaniladi. Qiymatlari:

- normal — matnni oddiy uslubda tasvirlaydi;
- italic — matnni qiya ko'rinishida tasvirlaydi;
- oblique — matnni egri ko'rinishda, lekin qandaydir burchakka egilgan holda tasvirlaydi.

<pre>body { font-family: Georgia, Times, serif; font-size: 12px;} p { font-style:italic;} .muallif { font-weight: bold;}</pre>	CSS	CSS	NATIJA
		CSS — bu stillar bilan ishlay oladigan kaskadli stillar majmuasi. CSS Veb - sahifalarga har xil stil berish uchun ishlatiladi va HTML - hujjat ichida teglar bilan birga foydalaniladi. Ma'muriyat	

Matnni bezatish

text-decoration xususiyati matnni bezatish yoki bezaklarini olib tashlash uchun ishlatiladi va quyidagi qiymatlardan birini oladi:

- none — matnga qo'llanilgan stilni olib tashlaydi;
- underline — matn tagiga chizadi;
- overline — matn ustiga chizadi;
- line-through — matn ustidan chizadi;
- blink — matnning milt-milt o'chib-yonishini ta'minlaydi.

Matnni katta va kichik harflarda tasvirlash

text-transform xususiyati matndagi harflarini katta-kichik qilib o'zgartirish uchun ishlatiladi va quyidagi qiymatlardan birini oladi:

- uppercase – matndagi barcha harflarni katta harfga almashtiradi;
- lowercase – matndagi barcha harflarni kichik harfga almashtiradi;
- capitalize – matndagi har bir so'zning birinchi harfini katta harf qilib chiqaradi;
- none – belgilarni o'zgartirmaydi, ya'ni qanday yozilgan bo'lsa, shundayligicha chiqaradi.

```
body {
  font-family: Georgia, Times, serif;
  font-size: 12px;
}
p {
  text-transform: capitalize;
}
.muallif {
  text-transform: uppercase;
  text-transform: underline;
}
```

CSS

CSS

NATIJA

CSS-bu stillar bilan ishlay oladigan kaskadli stillar majmuasi.

CSS Veb - sahifalarga har xil stil berish uchun ishlatiladi va HTML - hujjat ichida teglar bilan birga foydalaniladi.

Ma'muriyat

Matnlarda interval ўрнатиш

line-height – satrlararo interval (masofa)ni o'rnatadi va qiymatlarni piksel yoki **em**da qabul qiladi. Ushbu xususiyat butun matn satrining balandligini belgilaydi, shuning uchun shrift o'lchami va satr balandligi orasidagi farq satrlararo intervalga teng. Satr balandligini oshirish matn satrlari orasidagi vertikal bo'shliqni kattaroq qiladi.

letter-spacing – matndagi harflar orasidagi interval (masofa)ni o'rnatadi va qiymatlarni piksel yoki **em**da qabul qiladi.

word-spacing – matndagi so'zlar orasidagi interval (masofa)ni o'rnatadi, qiymatlar pikselda yoki **em**da beriladi.

kerning – tipograflarning har bir harf orasidagi bo'sh joy uchun ishlatadigan atamasi. Har bir harf orasidagi bo'sh joyni *Letter-spacing* xususiyati bilan boshqarish mumkin. Sarlavha yoki jumla katta harf bilan yozilgan bo'lsa, kerning qiymatini oshirish foydalidir. Agar matn oddiy yozilgan bo'lsa, kerning qiymatining ko'payishi yoki kamayishi o'qishni qiyinlashtirishi mumkin.

Shuningdek, so'zlar orasidagi bo'sh joyni *word-spacing* xususiyati yordamida ham boshqarish mumkin. Ushbu xususiyatlar uchun qiymat **em**da beriladi va u shrift bilan belgilangan standart qiymatning ustiga qo'shiladi. So'zlar orasidagi standart bo'sh joy shrift bilan belgilanadi (ko'pincha 0,25 em atrofida) va bu xususiyatni muntazam ravishda o'zgartirish kerak emas.

```
body {
  font-family: Georgia, Times, serif;
  font-size: 12px;}
h1 {
  letter-spacing: 1em;}
.h2 {
  word-spacing: 0.8em; }
```

CSS

C S S

NATIJA

CSS-bu stillar bilan ishlay oladigan kaskadli stillar majmuasi.

CSS Veb - sahifalarga har xil stil berish uchun ishlatiladi va HTML - hujjat ichida teglar bilan birga foydalaniladi.

Ma'muriyat

Matn joylashuvini tekislash

text-align xususiyati matnning gorizontal kenglik bo'yicha joylashuvini tekislash imkonini beradi. Qiymatlari:

- left – chap tomonga tekislash (odatiy hol);
- right – o'ng tomonga tekislash;
- center – markazga tekislash;
- justify – matn kengligi bo'yicha tekislash. Xat boshidagi oxirgi satrdan tashqari har bir satr o'z kengligini to'liq egallaydi.

vertical-align xususiyati elementning vertikal kenglik bo'yicha joylashuvini tekislash yoki elementni istalgancha yuqori va pastga o'rnatish imkonini beradi. U , , <string> kabi qator elementlari bilan qo'llaniladi. Quyidagi qiymatlarni qabul qiladi:

- baseline – elementni vertikal bo'ylab asosiy chiziqqa o'rnatish (odatiy hol);
- bottom – eng quyida turgan element bilan bir chiziqqa joylashtirish;
- middle – elementni vertikal bo'ylab asosiy chiziq markazidan boshlab o'rnatish;
- sub – quyi indeks ko'rinishida joylashtirish;
- super – yuqori indeks ko'rinishida joylashtirish;
- text-bottom – elementning eng quyi chizig'i bo'ylab joylashtirish;
- text-top – elementning eng yuqori chizig'i bo'ylab joylashtirish;
- top – eng yuqori turgan element bilan bir chiziqqa joylashtirish.

Qiymatlar foiz, piksel yoki **em**lar orqali berilishi mumkin.

Text-indent xususiyati matnning birinchi qatorida xat boshi uchun joy qoldirish imkonini beradi. Qiymat piksel yoki **em** bilan beriladi.

```
body {
  font-family: Georgia, Times, serif;
  font-size: 12px;}
h1 {
  text-align: center;}
p {
  text-align: justify;
  text-indent: 1.2em}
.muallif {
  text-align: right;
```

CSS**CSS****NATIJA****CSS-bu stillar bilan ishlay oladigan kaskadli stillar majmuasi.**

CSS Veb - sahifalarga har xil stil berish uchun ishlatiladi va HTML - hujjat ichida teglar bilan birga foydalaniladi.

Ma'muriyat

Birinchi harf yoki birinchi satrni kattalashtirish

Element ichidagi birinchi harf yoki birinchi satr uchun turli qiymatlarni quyidagilar yordamida belgilash mumkin:

:first-letter – birinchi harf;

:first-line – birinchi satr.

Bular xususiyatlar sifatida emas, balki psevd elementlar sifatida ko'rsatiladi. Selektorning oxirida psevdoelement ko'rsatiladi, so'ngra deklaratsiyalar odatdagidek yoziladi.

```
<html>
<head>
<title>CSS</title>
  <link href="css/style.css" type="text/css" rel="stylesheet" />
</head>
<body>
  <h1>CSS</h1>
  <h2 class="info">CSS – stillar bilan ishlay oladigan kaskadli stillar majmuasi.</p>
  <p class="info"> CSS veb-sahifalarga har xil stil berish uchun ishlatiladi va HTML-
    hujjat ichida teglar bilan birga foydalaniladi.</p>
</body>
</html>
```

HTML

```
h2.info:first-letter {
  font-size: 150%;}
p.info:first-line {
  font-weight: bold;}
```

CSS**CSS****NATIJA****CSS – bu stillar bilan ishlay oladigan kaskadli stillar majmuasi.**

CSS Veb - sahifalarga har xil stil berish uchun ishlatiladi va HTML - hujjat ichida teglar bilan birga foydalaniladi.

Matnga soya berish

CSS3ning *text-shadow* xususiyati soya yaratish uchun ishlatiladi. Bu xususiyatdan matnga biroz soya qo'shib, bo'rttirma effekt yaratish uchun ham foydalanish mumkin. Mazkur xususiyat qiymatlari biroz murakkabroq:

- *birinchi qiymat* soyaning chap yoki o'ngga qanchalik tushishi kerakligini ko'rsatadi.

Musbat qiymatlar soyani matnning o'ng tomoniga, manfiylari esa chap tomoniga joylashtiradi;

- *ikkinchi qiymat* soyaning yuqori yoki pastga qanchalik tushishi kerakligini ko'rsatadi. Musbat qiymatlar soyani matnning yuqorisiga, manfiylari esa pastga joylashtiradi;
- *uchinchi qiymat* ixtiyoriy soyaga qo'llanilishi kerak bo'lgan effekt (shaffoflik miqdori)ni belgilaydi;
- *to'rtinchi qiymat* – soyaning rangi.

HTML	NATIJA
<pre> <html> <head> <title>CSS</title> <link href="css/style.css" type="text/css" rel="stylesheet" /> </head> <body> <h1 class="one">CSS</h1> <h1 class="two">CSS</h1> <h1 class="three">CSS</h1> </body> </html> </pre>	
<pre> h1.one { background-color: thistle; color: #ba9eba; text-shadow: -.05em -.05em .05em white, .03em .03em .05em purple;} h1.two { background-color: #cccccc; color: #ffffff; text-shadow: 2px 2px 7px #111111;} h1.three { background-color: #bbbbbb; color: #ffffff; text-shadow: -2px -2px #666666;} </pre>	

AMALIY MASHG'ULOT

Topshiriqlar	
1-topshiriq	
1	O'tgan darsda ishlagan "website" nomli papkangizga kiring.
2	index.html nomli HTML-hujjat va style.css ustida sichqonchani o'ng tugmachasini bosib, "Открыть с помощью" – Bloknoutni tanlab, faylni oching. <pre> <body> <h1> Kitoblar</h1> <h2> Ushbu saytda mumtoz adabiyotlar, bolalar uchun ertaklar, badiiy adabiyotlar, she'rlar to'plami va ilmiy adabiyotlar jamlangan. </h2> </pre>

	<code><p class="text"></code> Kishilik jamiyatining taraqqiyoti davomida turli-tuman moddiy, madaniy va an'anaviy yodgorliklar ko'plab yaratilgan. Ana shunday yodgorliklardan biri kitobdir. Qadimda kitoblar avaylab asralgan, nihoyatda qadrlangan. Faqat kutubxonalar tufayligina qadimgi qo'lyozmalar, bosma kitoblar, tarixiy shaxslar haqidagi manbalar bizgacha yetib kelgan. Ilmli kishilar kitobni barcha boyliklardan yuqori ko'rganlar, ularni qadrlaganlar. <code><p class="izox"></code>«Kutubxona» forscha "kitoblar uyi", "kitoblar saqlanadigan joy" degan ma'noni bildiradi.<code></p></code>
3	style.css faylida avvalgi darsda yozgan stildagi body, h1, h2 selektorlari, p.text, p.izox psevdo klaslari uchun stilni quyidagicha o'zgartiring: <pre>body { background-color: hsl(210,100%,90%); font-family: Georgia, Times, serif; font-size: 14px;} h1 { text-align:center; color: darkblue; text-shadow: -.07em -.07em .07em white, .05em .05em .05em black;} h2 { text-align:center; color:darkblue; font-size: 16px;} p.text:first-letter { font-size: 200%;} p.text { color:black; text-align:justify; text-indent:1.2em;} p.izox { text-align:justify; font-style:italic; }</pre>
4	index.html va style.css fayllarini saqlang, "website" nomli papkaga kiring. index.html faylini brauzerda ko'ring.

2-topshiriq

Front-End Development Track kursining Intro to CSS moduli 35–36-darslari bilan tanishib chiqing.

MAVZU YUZASIDAN SAVOLLAR

1. Shrift turi va rangi qanday o'zgartiriladi?
2. Matnni qalinlashtirish, qiyalashtirish va tagiga chizish uchun qaysi xususiyatlardan foydalaniladi?
3. Matnni kattalashtirish uchun qaysi xususiyat va qiymat ishlatiladi?
4. Matn birinchi harfini qanday kattalashtirish mumkin?
5. Matnga soya berish qanday amalga oshiriladi?

UYGA VAZIFA.

Topshiriqlar

1-topshiriq

- 1 <https://www.w3schools.com/css/exercise.asp> manziliga kiring.
- 2 CSS Text, CSS Font bo'limlarida berilgan barcha mashqlarni, CSS Shadow Effectsda berilgan 1–3-mashqlarni bajaring. Natijani rasmga olib, Word fayliga joylashtiring. Faylni saqlab qo'ying.

2-topshiriq

- 3

1. Matn shriftining kursiv yozilishini belgilovchi xususiyatni ko'rsating: a) font-style; b) font-family; c) font-variant; d) font-weight.	2. Matnni kichik harflarda yozilishini belgilovchi xususiyatni ko'rsating: a) font-variant; b) font-style; c) font-family; d) font-weight.
--	--

3-topshiriq

- 4 Front-End Development Track kursining Intro to CSS moduli 37–38-darsidagi topshiriqni bajaring.